

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, v državnem zboru zastopane.

Kos LXXV. — Izdan in razposlan dné 29. oktobra 1895.

Vsebina: (St. 158.—160.) 158. Ukaz o nadzoru rudnikov, ki ga imajo v skrbi rudarska oblastva. — 159. Ukaz o prepovedi, rabiti drugačne, kakor zakonito določene vrste soli. — 160. Ukaz o ustanovitvi okrajnega sodišča v Floridsdorfu na Dolenjem Avstrijskem.

158.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo z dné 17. oktobra 1895. l.

o nadzoru rudnikov, ki ga imajo v skrbi rudarska oblastva.

Ker se je z Najvišim sklepom z dné 28. septembra 1895. l. dovolilo, da naj se pomnoži osebje za konceptno in izvrševalno službo pri rudarskih oblastvih, se more sedaj tudi nadzor uradnikov, ki ga imajo v skrbi rudarska oblastva, vravnati primerno povečanim zahtevam sedanjega časa takó, da bo bolj izdaten.

Potrebno je namreč, da ne samo v prvi vrsti v to poklicani okrožni uradniki čvrsto delujejo gledé na nadziranje rudnikov, ampak da tudi rudarska glavarstva sama ogledujejo rudnike ter s tem podpirajo in prigledujejo delovanje okrožnih uradnikov.

Ministerstvu za poljedelstvo se torej zdí potrebno, najprej v svojem področju vkreniti tiste naredbe, ki vstrežajo temu namenu.

Dalje izvajaje načela, katera so v izvršilnem in pa v dodatnem ukazu z dné 29. maja 1872. l., ki ga je k onemu izdalo ministerstvo poljedelstva pod št. o 4506., nadzoru rudniškega obratovanja, ki bodi v skrbi rudarskim oblastvom, podana o predpisu k VII. in XII. poglavju občega rudarskega za-

kona z dné 23. maja 1854. l. (Drž. zak. št. 146.), nadalje oziraje se na više nadzorstvo, katero je po IX. in X. poglavju občega rudarskega zakona in pa po zakonih z dné 21. junija 1884. l. (Drž. zak. št. 115.) in z dné 28. julija 1889. l. (Drž. zak. št. 127.) rudarskim oblastvom naloženo gledé na razmerje posestnikov rudnika k svojim delavcem in gledé na rudarske skladišnice, se tu spodaj izdajejo natančnejši predpisi o tem, kakó naj rudarska oblastva pri nadzoru rudarjenja delujejo v zgoraj omenjenih ozirih.

I. Nadzorna služba okrožnih uradnikov.

A. Splošna načela.

§. 1.

Okrožni uradnik mora v primernih presledkih obiskovati rudarije svojega okraja ter jih natančno ogledovati ali jih dajati ogledovati po odposlancih svojega urada.

§. 2.

Kolikokrat bodi rudarija ogledovana, za to bodo merodajne ne samó okolnosti, v katerih se sploh rudari (dodatni ukaz poljedelskega ministerstva z dné 23. maja 1872. l., št. 4506., k §. 93. izvršilnega predpisa, točka a), ampak tudi to, kar je okrožni uradnik posebe zapazil gledé posameznih prikazni ali dogodkov.

§. 3.

Rudarije, katerih obseg je večji in katerih obratne okolnosti so bolj zapletene, je zastran skrbnega preučevanja vseh merodajnih činiteljev ogledovati posebno natančno, ker le tako si bo okrožni uradnik pridobil ne samo potrebni celotni pregled, ampak tudi potrebne podrobne znanosti ter se seznanil z vsako podrobnostjo obrata. Ker se pa ni moči, spoznati v vseh razmerah takih rudarij že ob prvem obhodu, naj okrožni uradnik — drže se nekega sistema — ob večkratnih obhodih in obiskih rudnika po vrsti pregleda vse razmere in vrste obrata do najmanjše podrobnosti; tako si zadobi natančno znanje, v kakem stanu je ves rudnik. V bodoče bo potem za okrožnega uradnika, kadar bo zopet navzočen, lahka stvar, opazovati v rudniku zlasti tiste posebne razmere ali vrste obrata, kjer je njegove pažnje najbolj treba, a ne bo se mu treba zadržavati s postranskimi rečmi, ki so mu že znane in se ne izpreminjajo tako pogostoma. Ne samo uradno dejanje bo s tem bolj natančno, ampak tudi čas, porabljen za prve preučevalne obhode, se tako zopet prihrani s tem, da bo moči vsako posebno ovedbo in preiskavo izvršiti hitreje, a vendar temeljito.

§. 4.

Pri manjših rudarijah, zlasti takih, katerih razmere se tudi v daljši dobi bistveno ne izpreminjajo, se bo ob vsakem ogledu vselej ozirati na vse to, kar je potrebno za spoznavo rudarskih razmer ter je podvrženo rudarskopoličeskemu nadzoru okrožnega uradnika.

§. 5.

Neznatnost obrata ali neznamen donos rudnika ne sme biti razlog za to, da se ne bi odpravljale take razmere, ki v nevarnost spravljajo življenje ali zdravje delavcev.

§. 6.

Neobhodno je treba, da se pri okrožnem rudarskem uradu nahajajo o vseh rudarijah pregledne mape in pa jamske mape, ki se potrebujejo za izvrševanje višega nadzorstva po rudarskem oblastvu; zato je naj okrožni uradnik skrbni za to, da rudniki dotične kopije nabavijo (§. 185. o. rud. z. in 97. izv. p.) in jih dopolnjujejo v primernih presledkih.

§. 7.

Mimo nalašč kot takega opravljanega ogledovanja rudnikov, pri katerem je oprazovati samo

po okolnostih na oko vzete splošne ali posebne stvari rudarske policije, pri katerem je torej ogled glavna stvar, ne da bi se sistematično postopanje rušilo po drugačnih ovedbah, mora okrožni uradnik tudi vsako drugo priliko, kadar je služabno v rudniku navzočen, po mogočnosti porabiti, da bo negledé na poseben namen komisije (na primer pri ovedbi kake nezgode) pazil tudi na druge stvari obrata in c. r.

§. 8.

Rudarije, pri katerih se opazijo take neprilichnosti, da se je pokazala potreba posebnih naredeb rudarskega oblastva (točka e dodatnega ukaza poljedelskega ministerstva z dné 23. maja 1872. l. št. 4506., k §. 93. izv. p.), je zopet po kratkem času in — ako treba — večkrat zaporedoma ogledovati, da se okrožni uradnik prepriča, ali so se res izvršile in poslušale vkrenjene naredbe, in da eventualno s prisilnim sredstvom, podanim v §§. 173. in 224. o. rud. z., dožene izpolnjevanje nalogov rudarskega oblastva, kar je on v vseh okolnostih dolžan storiti.

§. 9.

Kaj je vse predmet rudarskopoličeskoga nadzora po okrožnem uradniku, to je povedano v občem rudarskem zakonu z dné 23. maja 1854. l. (Drž. zak. št. 146.) in pa v izvršilnem, k njemu izdanem predpisu ter v dodatnem ukazu poljedelskega ministerstva k temu z dné 23. maja 1872. l., št. 4506., oziroma v zakonu o vredbi in o področju rudarskih oblastev z dné 21. julija 1871. l. (Drž. zak. št. 77.).

Ozira se na to, da se rudarstvo zmirom čvrsteje razvija, prodiraje ne samo v zmirom večjo globočino, ampak uporablja tudi v zmirom večji meri stroje, dalje ozira se na razmerje rudniškega podjetnika k svojim delavcem, katero razmerje zahteva v novjšem času posebne pozornosti, so vendar nekatere točke posebno važne in zato se posebej razpravljajo v nastopnih paragrafi.

§. 10.

Take rudnikarje in podjetbe, kateri se ne samo v svojo dobro razumljeno korist, ampak tudi v pričevanje svojega ljudomilega mišljenja ne bojé ni truda ni novcev, kjer gré za blaginjo svojih delavcev in za to, da bi se ti kolikor moči zavarovali proti obratnim nezgodam, naj se v njih prizadevah na vsak način podpirajo in spodbujajo; nasproti pak

naj okrožni uradnik proti takim rudarstvom, pri katerih dajavec dela noče sam od sebe poznati dolžnosti, ki jih ima v tem oziru proti svojim delavcem, ali katera se upirajo sem merečim naredbam rudarskega oblastva, postopa z vso strogostjo, in če bi bilo treba, naj sproži kazensko postopanje.

§. 11.

Kakor rudnikarji imajo tudi njih delavci dolžnosti, h katerim poleg natančnega izpolnjevanja naredeb, izdanih za varnost življenja in zdravja vseh pri rudarstvu nastavljenih oseb, spada zlasti izpolnjevanje stroge, natančno služabnemu redu vstrežajoče discipline; to vzdržavati, naj rudarsko oblastvo pomaga, kolikor moči. Okrožni uradnik bo torej, kjer bi se vzvidelo potrebno, moral v tem zmislu vplivati tudi na delavce.

B. Varnost v rudarjenju.

§. 12.

Različne in posebne nevarnosti, ki jih rudarjenje po svoji naravi prinaša seboj za delavce, kateri imajo pri njem opraviti, zahtevajo, da ne samo rudniški podjetniki ravnaajo kolikor moči oprezno in vkrepajo vse, da se zabrani na vsak mogoč način poškodba zdravja ali življenja delavcev, ampak da tudi rudarsko oblastvo, torej zlasti v to v prvi vrsti poklicani okrožni uradnik z vso strogostjo in trdnostjo sili na to, da se izpolnjuje ta dolžnost, ki jo ima rudnikar. Da se doseže ta namen, ni gledati samo na to, da se odpravi vse, kar je naravnost nevarno, ampak paziti je tudi na to, da se v obratu odstranijo ali kolikor moči zmanjšajo stalni vplivi, ki izpodkopujejo zdravje delavcem.

§. 13.

Ako se je okrožni uradnik prepričal, da se v kakem rudniškem obratu nahajajo za delavce nevarnosti v §. 12. oznamenjene vrste in ako jih — če je to sploh mogoče in izvršljivo — rudnikar ne odstrani iz svojega nagiba ali na ustni opomin, mora okrožni uradnik precej postopati tako, kakor je predpisano (točka e večkrat omenjenega dodatnega ukaza k §. 93. izv. p.), ter zlasti skrbeti za to, da se taka stvar ne bo zavlekla kakor si bodi (§§. 173., 224. o rud. z.).

Okrožni uradnik, ki si bo v posebno važnih, na ves obrat rudnika vplivajočih slučajih te vrste moral privzeti veščakov (§. 173. o. rud. z. in §. 93. izv. p.), naj pri tem pred vsem zastopa to načelo, da se ni nikedar ozirati na malenkostno škedbo, kjer gré za zdravje in življenje delavcev. Strokovnjaški preudarek vseh merodajnih razmer naj dá okrožnemu uradniku merilo, dokle smejo zahtevki v tem oziru po pravici segati.

§. 14.

Posamezne okolnosti, na katere je pri ogledovanju rudarij paziti v varnostnem oziru, se zastran njih mnogoterosti in zastran različnosti krajnih obratnih razmer ne dádo popolnoma naštetí; v nastopnih §§. od 15. do 23. so torej samo one okolnosti izrečno omenjene, katere najbolj pogostoma in zlasti vplivajo na varnost delavcev.

§. 15.

Varnost hodbe in vožnje na površju (svetlem) in v jami. Sem spada pred vsem natančno izpolnjevanje predpisov o vožnji na vrvi, pododrovanje in zapiranje hodnih predorov, pristojno zavarovanje in dobri stan lestev in lezostrojov (strojev za spuščanje v jamo), spravljalnih in hodnih predorov, zaviralnic, rogov in ulic sploh, ker ne samo njih vzdržavanje, ampak tudi druge okolnosti, kakor premere ulic, kakovost dna itd., vplivajo na varnost vožnje in hodbe; dalje zadostno zapiranje sipin, položnosti, globin, osvetljevanje načetkov in odjemališč itd. Okrožni uradnik naj torej gleda na to, da se te zahteve izpolnjujejo v vsakem rudniku, in da je za izvrševanje potrebnih rednih preiskav (n. p. lezostrojov, spravljalnih ali hodnih predorov [šacht] itd.) pri rokah v to potrebno, in primerno šolano nadzorno osebje.

§. 16.

Varnost na posameznih delovnih mestih, zlasti v odkopih. Okrožni uradnik naj se do dobra seznani s krajno različnimi vrstami kopavanja in odkopavanja ter naj zlasti pazi na to, da se izdatno izvrši potrebno zavarovanje, oziroma obajtavanje uličnih predkov in nasékov, da se v odkopnih črtežih pri podorih primerno pazi na stan šropa (strehe, krova), in da se iz ozirov ncopravičene škedbe ali vsled prizanašane nemarnosti delav-

cev ne provzročijo kake nevarnosti. Posebno je paziti, da se o pravem času in zanesljivo podpró previsevajoči deli gor, da se izdatno zavarujejo stropi in odkopne stene, in pa da ima delavec v to potrebovani jamski les vselej pri rokah.

Enako je največjo pozornost obračati tudi na nevarnosti, ki so spojene z rudarjenjem na svetlem.

§. 17.

Zadostno ovetrovanje jame in primerna vodba sape v nji. V tem oziru je pred vsem v jamah s treskavo sapo gledati na to, da se strogo izpolnjujejo vsi v dotičnih ukazih, navodilih itd. podani predpisi. Dalje je v jamah, zastran ognja nevarnih, strogo delovati na to, da se s primernimi sredstvi in naredbami v okom pride nevarnosti, da bi se kaj v nasekih ne vnelo. Sploh mora okrožni uradnik delovati na to, da bodo vsa obložena mesta jame imela dovolj za zdravje delavcev potrebne sveže sape in da se bo toplina teh mest, zlasti v násekih vzdževala v zmerni višini, kolikor se to v danih okolnostih dá doseči. Kadar bi lutnje, ročni odušniki itd. ne zadostovali več in bi se sploh naravna vodba sape pokazala za nezadostno, tedaj je treba ukazati, da naj se postavijo odušniški (vetrilni) stroji, oziroma da naj se uvede ločeno prevetrovanje, in sploh mora okrožni uradnik ukazati, da naj se umetalno prevetrovanje (vsaj kot pričuvna priprava) uvede pri takih jamah, kjer se vsled plinov, ki se tam nahajajo, ali vsled jamskih požarov vzvidi potrebno, vsak čas prepil sape vrejati tako, kakor je ravno treba.

§. 18.

Varnost proti ognju v jamah. V tem oziru naj okrožni uradnik pri premogovnikih pazi najstrože na čistost odkopa ter naj gleda na to, da se zastran ognja nevarni jamski odpadki ne bodo rabili v zakladanje, ampak da se sproti spravljajo iz jame. Dalje je poleg namenu vstrežajočih, že v §. 17. omenjenih naredeb proti temu, da bi se vnel ogenj v nasekih jam, siliti na to, da se vkrene vse, da bo nastali ogenj moči pogasiti ali pa udušiti s tem, da se hitro zajezi dotični oddelek odkopa. Zatorej bo zelo paziti na to, da se vodovodi podaljšajo in da se pri rokah hrani potrebno gradivo, s katerim bo naglo moči ogenj zaježiti; na drugi strani pa bo gledati na to, da se polje, ki je gorelo, ne odpre prezgodaj in to samo s potrebno opreznostjo. Ogledovaje take jame je dotične oddelke treba natančno pregledati in preiskati naprave, vkrenjene v to, da se nevarnost odvrne.

Tudi v drugih jamah in ne samó v premogovnikih, zlasti v zelo suhih in takih rudnikih, ki imajo mnogo bajtanja, je na varnost proti ognju obračati popolno pozornost ter ukazati vse, kar se v tem oziru vzvidi potrebno.

Tudi pri zakopih se morajo vkreniti primerne naredbe, da se zabrani ogenj, oziroma da se nastali ogenj ne razširi v jamo ali da se vanjo ne potegnejo dim in plini; za to je treba pred vsem sezidati proti ognju varna predorna poslopja ali vsaj poskrbeti za primeren završek predora itd., na kar naj se deluje povsod.

§. 19.

Varnost, da se ne vnamejo treskave sape in premogov prah. Kakor je že v §. 17. omenjeno, bodo tukaj najprej merodajni posebni predpisi o naredbah opreznosti, na katere je paziti pri obratu jam s treskavimi sapami in takih, v katerih se nareja nevarni premogov prah; strogo je gledati na to, da se ti predpisi izpolnjujejo. Pa tudi v takih jamah, v katerih treskave sape nastopajo samo poredkoma, je paziti na to, da se vkrene vse, kar je potrebno, da se nezgode zabranijo. Zlasti mora okrožni uradnik tedaj, kadar bi se v jami, do sedaj plinov prazni, prvič opazilo, da so se pokazale treskave sape, nemudoma opraviti natančno krajno ovedbo ter ukazati stvarnemu položaju primerne naredbe opreznosti, da se precej od začetka stori vse, da se zabranijo nezgode ali njih ponavljanje.

§. 20.

Varnost pri uporabljanju raznesil. V tem oziru je gledati na to, da se izpolnjujejo obči ukazi o raznesilih in pa red za obrat z raznesili, kateri velja za dotični rudnik posebe in je po oblastvu potrjen. Okrožni uradnik mora od časa do časa pri-gledovati manipulacijo pri rabi raznesil, in poname-roma preiskovati raznesilnice itd. Tudi je pri takih prilikah pregledati hranišča raznesil na svetlem in v jami ter to, kar se najde, naznaniti političnemu okrajnemu oblastvu.

§. 21.

Varnost proti prodiranju vode. V tem oziru je gledati ne samo na to, da se na svetlem in

v jami potrebno vkrene proti vdiranju vodá z vrhu zemlje (vodotočev, ribnjakov, vrhu zemlje v lomih nabranih i. e. vodá), ampak tudi na to, da se vse potrebne, eventualno s posebnimi ukazi ustanovljene varnostne naredbe (okrogi obrane) natančno izpolnjujejo tedaj, kadar se odpirajo stare jame, kadar so tam vodnate plasti (plovoči pesek), ali kadar so kje blizu zdravilni studenci i. e. r. Pa tudi na to je delovati, da se bo odvajanje vodá vršilo ne samó sploh umno, ampak tudi takó, da mokrota ne bo po nepotrebnem nadlegovala delavcev ter morda škodila njih zdravju.

§. 22.

Varnost pri obratu strojev. Tudi na obrat strojev (motorjev, delavnih strojev, transmisij itd.) mora okrožni uradnik paziti ter siliti na to, da se kolikor moči v okom pride nevarnostim, ki iz tega obrata izvirajo. Deluje naj na to, da se varnostne priprave, ki so že uvedene v obratovanju in obratu fabrik ter so se sponesle, uporabljajo tudi pri rudarjenju in v zavodih, kateri so ž njim v zvezi. Pristojno zavarovanje premikanih delov pri strojih in transmisijah v okrogu, kjer hodijo ljudje, uvedba priprav, s katerim bo brez nevarnosti mogoče mazati stroje in transmisije in opravljati na njih druga dela z roko, oziroma naredba, da so taki opravljeni samo, kadar stroji počivajo, potem nameščanje priprav v obrano na posameznih delavnih strojih, kjer bi jih bilo treba, priležna obleka delavcev, ki imajo opraviti pri strojih in premikalnih pripravah, primerno razsvetljevanje strojnih prostorov, sploh vsa sredstva, s katerim se zabranjujejo nezgode, se morajo tudi pri obratu rudnikov uvesti v polni meri v rabo.

§. 23.

Tudi gledé varnosti na rudniških prostorih in izsipališčih in pa v pripravljalnicah, topilnicah in drugih rudarskih zavodih vrhu zemlje je treba, kolikor ti prostori spadajo v področje nadzora po rudarski policiji, ukazati vse, kar se za varnost delavcev spozna za potrebno, in sicer tako, kakor to v obrtnih zavodih in fabrikah ukazujejo obrtni nadzorniki, da se kolikor moči varuje življenje in zdravje delavcev.

Ako bi se pri takih zavodih pokazala kaka dvojba o pristojnosti rudarskih oblastev, naj se ta dvojba v porazumu s političnim oblastvom naglo reši, da se ne bo zgodilo, da bi kak zavod gledé varnostne policije ne bil nadziran ni od ene, ni od druge strani.

C. Varnost lastnine vrhu zemlje proti nevarnostim, ki izvirajo iz rudarjenja.

§. 24.

Kar se tiče nevarnosti, pretečih iz rudarjenja vrhu zemlje, mora okrožni uradnik najstrože paziti, da se izvršujejo zakonita določila in ukazi, ki veljajo za to.

§. 25.

Kolikor bi bilo v posameznih rudarijah treba posebnih opreznosti ali omejil za varnost predmetov vrhu zemlje, zlasti selišč, železnic, zdravilnih studencev, vodovodov itd., naj okrožni uradnik ne prestando pazi in čem večkrat prigleduje izpolnjevanje o tem izdanih posebnih naredb in razpisov.

§. 26.

Sploh naj okrožni uradnik gleda na to, da se bo rudarilo, površja zemlje ne pustoše po nepotrebnem.

§. 27.

Ako bi se rudniki opustili, naj okrožni uradnik strogo gleda na to, da so se za javno varnost potrebne naredbe v opuščenem rudniku res izvršile takó, kakor oblastvo piše, in sicer še preden se rudnik opusti (§. 266. o. rud. z.).

D. Razmere delavcev.

§. 28.

S tem, da natančno nadzirajo, v kakem stanu je rudnik, še ni izpolnjena rudarskim oblastvom naložena skrb, ampak treba je, da se prav tako podrobno seznanijo z raznimi delovnimi in drugačnimi razmerami rudniških delavcev, da bodo, če treba, o pravem času in na pravem mestu mogli poseči vmes ter v okom priti silovitim prigradkom; zato je neobhodno treba, da okrožni uradnik ob svojih ogledih podrobno pazi tudi na razmere delavcev.

Kam zlasti naj méri nadziranje okrožnega uradnika v tem oziru, to je v nastopnih §§. od 29. do 36. načrtano, a seveda, ne da bi tudi tukaj bilo mogoče naštetí vse stvarí, ki sem spadajo.

§. 29.

Okrožni uradnik naj se prepriča, ali se je vselej po predpisu zakona v delavnicah za delavce nabil po rudarskem oblastvu potrjeni služabni red (§. 200. o. rud. z.), dalje, ali se delavske bukvice pri rudarstvu v redu hranijo. Kadar se v poslednjem oziru najde kak očitek, tedaj ga je naznaniti političnemu okrajnemu oblastvu.

§. 30.

Okrožni uradnik naj pazi na to, da se o vseh rudniških delavcih in paznikih piše natančna knjiga o moštvu (§. 209. o. rud. z.).

§. 31.

Zastran nadzora zakonitih predpisov o uporabljanju otrok in mladostnih delavcev in pa žensk pri rudarjenju naj okrožni uradnik pregleduje knjigo o moštvu in postatih (šihth); če treba, naj zaslišuje tudi delavce in paznike.

§. 32.

Okrožni uradnik naj posebno strogo pazi in se ob svojih ogledih prepriča, da je trajnost postati (šihthe) in resnična delovna doba vselej v zakonitih mejah, in da se ne prekorači število in trajnost eventualno po rudarskem oblastvu dovoljenih dodatnih postati.

Kadar je treba nenavadno napeti človeško delovno moč ali kadar način dela ali posebne razmere spravljajo v nevarnost zdravje delavcev, tedaj mora okrožni uradnik delati na to, da se za take delavce delovni čas zniža tudi pod zakonito pripustno mero ter tako zabrani trajna poškodba delavčevega zdravja (§. 170., odstavek a o. rud. z.). Sem spadajo n. p. dela na poljih, ki so gorela, in v drugačnih obložnih mestih z nenavadno visoko toplino, v krajih, kamor preveč vode prodira, vsled česar se delavec zmoči, v jamah z zdravju škodljivimi izpuhi, potem neke manipulacije v pripravljalnici in v topilnici, pri katerih delavca preveč nadlegujejo prah, plini ali dim in se

nič rabiti ne dá, s čemur bi se to zabranjevalo in odstranjevalo itd.

§. 33.

Prav tako je strogo paziti, da se izpolnjujejo predpisi o zakonitem nedeljskem pokoju.

§. 34.

Okrožni uradnik naj gleda na to, da se mezda obračunja in plačuje v rokovih, ki so zakonito ali po služabnem redu ustanovljeni, dalje da se vstreza predpisom, kako je mezdo plačevati, ter da se dajanje živeža delavcem (prejemki) drži zakonitih mej in da se od mezde nič ne odbija, kar bi bilo proti zakonom ali služabnemu redu.

§. 35.

Tudi o razmerah v staniščih delavcev se mora okrožni uradnik podučevati, in ako zapazi, da stanovanja, ki jih daje podjetba, kažejo zdravstvene nedostatke (hibe), naj to dá na znanje dotičnemu političnemu okrajnemu oblastvu.

§. 36.

Ker mora okrožni uradnik po določilih §§. 24. do 28. v zakonu z dné 28. julija 1889. l. (Drž. zak. št. 127.) rudarske skladnice nadzirati na prvi stopinji, se mora ob ogledih vselej ozirati tudi na dotične razmere; pri tem naj okrožni uradnik vso pozornost obrača na to, da se natančno izpolnjujejo predpisi zakona in ustanovila.

E. Obhodna knjiga okrožnega uradnika.

§. 37.

Po točki d) dodatnega ukaza poljedelskega ministerstva z dné 23. maja 1872. l., št. 4506., izdanega k §. 93. izvršilnega predpisa, mora okrožni uradnik pisati obhodno knjigo; v nji mora pri vsakem obhodu rudnika vpisavati dan tega obhoda in svoje o pazke o stanu obrata z naredbami vred, ki jih jemorda on ukazal, da se kaka pomanjkljivost odstrani.

§. 38.

Namen obhodne knjige okrožnega uradnika je ta, da se o vseh ogledih in obiskih rudnika sploh,

ki jih je opravil okrožni uradnik ali kateri drug njemu prideljeni uradnik, in pa o ovedenih razmerah podjetbe in posebnih okolnostih ima natančen zapis, ki naj tudi tedaj, kadar se oseba okrožnega uradnika menja, dovoljuje, da se je moči naglo v stvari spoznati in brez pretrga uradovati dalje.

§. 39.

Obhodno knjigo je pisati tako, da se za vsak rudnik napravi poseben pododdelek (zvezek, pola, list), da se takó morejo naglo pregledati vse na ta rudnik se nanašajoči obhodi in vse ovedbe, ukazane naredbe itd. Obhodni knjigi je napraviti kazalo, iz katerega je moči razvideti posamezne podjetbe, oziroma pododdelke po njih številkah ter jih takó poiskati; po potrebi (n. p. pri večih rudnikih) je tudi za pododdelek napraviti posebno stvarno kazalo.

§. 40.

Vpise v obhodno knjigo naj precej potem, ko se okrožni uradnik, oziroma njemu prideljeni uradnik vrne s kakega vnanjega uradovanja, opravlja po beležkah in sicer sam. Ako se je pri dotični komisiji (ogledu) našlo kaj očitkov, je zabeležiti tudi to, kar se je ukazalo, da se odpravijo.

Vpisi v obhodno knjigo naj brez dolzega besedovanja kratko in določno podajajo ovedene okolnosti in nabrane podatke; pri ovedbah, o katerih se je sestavil zapisnik, in pri obširnejših naredbah, ki se tičejo rudarske policije, je navesti samó, kar je najbolj bistveno, sicer pak je zavriniti na dotični spis. Navzlic temu, da bodi popis kratek, mora torej obhodna knjiga okrožnih uradnikov podajati vse, kar je potrebno za presojanje stanu rudnika v oziru na rudarsko policijo, in vse, kar daje nekaj pregled o dotičnem uradovanju okrožnega uradnika.

§. 41.

V ostalem je okrožnemu uradniku dano na voljo, še drugačne beležke, ki si jih je napravil na mestu samem o razmerah v leži, obratu, produkciji, spečavanju, prometu, o zboljšavah v obratu, kakor tudi na to se nanašajoče obriske i. e. r. vpisavati v obhodno knjigo (prim. §. 2. podučila za okrožne uradnike). S tem se doseže to, da bo vse po okrožnem uradniku ovedene in zbrane podatke najti v obhodni knjigi združene in se tako vrednost te knjige poviša.

§. 42.

Dalje naj okrožni uradnik po svojih močeh dela na to, da se v obhodne, pri posameznih rudnikih pisane knjige (točka d večkrat omenjenega dodatnega ukaza poljedelskega ministerstva k §. 93. izvršilnega predpisa) ne vpisujejo samó naravnost dani nalogi, ampak sploh vsi ukazi in razpisi rudarskih oblastev, ki se tičejo obrata v rudniku.

§. 43.

Z obhodnimi knjigami okrožnih uradnikov, ki bodo po svoji naravi marsikaj obsegale, kar spada k opravljenim tajnostim posameznih podjeteb, se mora ravnati kakor s strogo uradnimi tajnostimi, in nikakor se ne sme strankam dovoliti, da bi vantage pogledala.

F. Poročevanje.

§. 44.

Okrožni uradniki morajo o svojem po tem ukazu opravljanem uradovanju o tem, kar so pri ogledih rudnikov zapazili in gledé na to vkrenili, vsako leto po predstojnem rudarskem glavarstvu obširno poročati poljedelskemu ministerstvu.

§. 45.

Ta poročila naj obsegajo tudi statistiko o neizgodah tako, kakor se ta podaje v splošnih upravnih poročilih; vendar je v nji stvarno razpravljati o posebnih opazkah pri posameznih važnejših ali večih neizgodah, oziroma pri ovedbah, opravljenih po rudarski policiji, in pa o naredbah, vkrenjenih gledé na to.

§. 46.

V spredaj stojećem paragrafu zaukazana poročila je predstojnemu rudarskemu glavarstvu predložiti najkasneje do 31. dné maja tistega leta, ki pride po letu, o katerem se poroča.

§. 47.

Ne da bi se zabranjevala stvarna obširnost poročil, spisavati jih je vendar brez vsakega nepotrebne stilstičnega okrasila in brez obširnih razprav in preišljevanj, in zlasti gledati na kratko, pregledno, a pri tem vendar jasno in na jedro vsake stvari idočo razložbo.

II. Nadzorna služba rudarskih glavarstev.**§. 48.**

Rudarsko glavarstvo mora neprenehoma nadzirati, da se natančno izpolnjujejo v poglavju I. tega ukaza gledé na nadziranje rudnikov okrožnim uradnikom podana vodila.

§. 49.

Rudarsko glavarstvo naj z ene strani s pospešenim uradovanjem najkrepkeje podpira okrožnega uradnika, kadar s kaznijo nastopa proti rudnikarjem, ki se upirajo naredbam rudarskega oblastva (§. 10.), z druge strani naj tedaj, kadar ono samo zapazi neprilичnost proti rudarski policiji, okrožnemu uradniku precej ukaže primerno uradno postopanje.

§. 50.

Rudarsko oblastvo naj se, od časa do časa pogledovaje v obhodno knjigo okrožnega uradnika, prepriča o njegovem nadziranju in obiskovanju rudnikov in pa o razmerah rudnika in posebnih okolištinah, pri tem ovedenih, ter naj s svoje strani nadzira izvrševanje rudarske policije po okrožnem uradniku.

§. 51.

Kadar odposlanec rudarskega glavarstva ogleduje okrožni rudarski urad, naj vselej pogleda v obhodno knjigo; tudi smé rudarsko oblastvo ukazati, da naj okrožni uradnik glavarstvu predloži obhodno knjigo, a v tem slučaju jo mora okrožnemu rudarskemu uradu vrniti nevtégoma, ko jo odrabi.

§. 52.

Presojáje v obhodni knjigi popisano rudarsko policijsko delanje okrožnega uradnika, mora rudarsko glavarstvo, načeloma varujé samostojnost in svobodni preudarek okrožnega uradnika, poslujočega v rudarskopolijskih stvaréh na prvi stopinji, paziti zlasti na to, ali se iz beležek in opomenj v obhodni knjigi dá posneti, da okrožni uradnik potrebno pozornost obrača na vse za rudarsko policijo važne stvari in da svoje ogledé opravlja natančno in namenu primerno. Rudarsko glavarstvo pak bo iz primerjanja pri posameznih okrožnih rudarskih uradih pisanih obhodnih knjig moglo posneti, ali in v katerih slučajih bo morda potrebno

ali koristno, izdati rudarskopolijske predpise za ves okraj rudarskega glavarstva.

§. 53.

Pri vsakem rudarskem oblastvu je enemu uradniku tega oblastva naložiti zlasti to nalogo, da opravlja ogledé rudnikov podpira in prigleduje delovanje okrožnih uradnikov v področju, obravnavanem v poglavju I. tega ukaza.

Ta posel je izročiti takemu uradniku rudarskega oblastva, ki nima samo primerne skušnje v službi rudarskih oblastev prve stopinje, ampak je tudi telesno popolnoma sposoben za kakoršnekoli obhode po jamah; dalje se je pri izbiranju tega poslovnika ozirati na potrebno znanje jezikov.

§. 54.

Ta omenjeni posel naj dotičnemu uradniku izroči rudarski glavar, zadobivši si poprej za to odobrilo poljedelskega ministra.

Kadar bi poljedelsko ministerstvo ukazalo, tega uradnika uporabljati za kako drugo službo, tedaj naj rudarski glavar precej potrebno vkrene, da se za to poslovanje nastavi drug sposoben uradnik; isto naj se zgodi, kadar dotični uradnik nima več popolne telesne sposobnosti za obhode po jamah.

§. 55.

Uradnik rudarskega oblastva, kateremu je naloženo nadziranje rudnikov, naj se ob ogledih, katere mu ukazuje rudarski glavar, ravna natančno po onih načelih, ki so v poglavju I. tega ukaza postavljena za nadzor po okrožnih uradnikih.

Potemtakem mora on, ogledovaje kak rudnik svojo pozornost obračati zlasti na té točke:

1. Gledé varnosti v obratu na:

- a) hodbo in vožnjo vrhu zemlje in pod zemljo;
- b) stan posameznih delovnih mest, zlasti odkopov;
- c) ovetrovanje jame in vodbo sap v nji;
- d) varnost proti ognju v jami;
- e) nastajanje treskavih sap in naredbe, da se odstranijo iz tega izvirajoče nevarnosti, pri čemur je zlasti paziti na to, ali se tam nahaja nevarni premogov prah;
- f) ravnanje z raznesili;

- g) varnost proti prodiranju vodá ali plovočega peska;
- h) obrat strojev, oziroma naredbe za varnost oseb, ki imajo pri njih opraviti;
- i) varnost na rudniških prostorih, izsipališčih, in pa v pripravljalnicah, topilnicah in drugih rudniških zavodih vrhu zemlje.

2. Gledé varnosti lastnine vrhu zemlje proti nevarnostnim iz obrata rudnikov:

- a) varnost predmetov in naprav vrhu zemlje (krajev ali selišč, železnic, vodovodov, zdravilnih studencev itd.);
- b) varnost v lomih vrhu zemlje;
- c) opravo potrebnih varnostnih naredeb, ako se rudnik opusti.

3. Gledé razmér delavcev:

- a) ali je tam in se li je, kakor gré, razglasil služabni red;
- b) ali se izpolnjujejo predpisi zastran delavskih bukvic;
- c) ali se piše knjiga o moštvu;
- d) ali se pazi na zakonita omejila v uporabi otrok in mladostnih delavcev in pa žensk;
- e) ali se pazi na zakonito pripustno trajno dobo postati (šiht) in dela;
- f) ali se pazi na predpise o nedeljskem pokoju;
- g) obračunjanje in izplačevanje mezde;
- h) razmere v staniščih delavcev;
- i) razmere rudarske (bratovske) skladnice.

§. 56.

Sploh naj rudarski glavar uradnika, kateremu je izročen nadzor, pošilja pred vsem v take rudarije, ki zastran velikega obrata ali nevarnih okolnosti zahtevajo več pozornosti ali pri katerih je v posebno skrb vzeti razmere delavcev. Mimo tega bodo posebni dogodki, kakor so nevarne prigodbe v obratu rudnika, katerih važnost sega dalje, nezgode večega obsega ali posebne vrste, pritožbe delavcev, strajki (popusti dela) itd. dajali rudarskemu glavarju prilike dovolj, odpošiljati imenovanega poslovnika v dotični rudnik, da se tam o položaju natančneje podučí in eventuvalno stavi svoje predloge.

§. 57.

Neprilichnosti, ki jih zapazi ob ogledovanju rudnikov, naj poslovnik rudarskega oblastva zastran primernege pravdnega postopanja naznani dotičnemu okrožnemu rudarskemu uradu; kadar je nevarno odlašati, naj v imenu okrožnega rudarskega

urada precej vkrene petrebno, a ob enem naj o tem poroča okrožnemu rudarskemu uradu, da ta po redu stopinj nadalje uradno postopa.

§. 58.

Poslovnik rudarskega glavarstva naj to, kar zapazi ob svojem ogledovanju, in pa naredbe, ki bi jih eventuvalno vkrenil, vpiše v obhodno knjigo, katero je pri rudarskem glavarstvu napraviti enako, kakor pri okrožnih rudarskih uradih. Rudarski glavar naj se, pogledovaje v obhodno knjigo, sproti prepričuje o posledkih nadzora in po tem naj vravná svoje uradno poslovanje, ako treba.

§. 59.

Ako bi se poslovniku rudarskega glavarstva na podstavi tega, kar je zapazil ob ogledih, zdelo potrebno, staviti posebne predloge, naj rudarski glavar nemudoma — po okolnostih privzemši tudi veshčake — vkrene o njih zorno posvetovanje in sklepanje, ter naj brez odloga ukaže, kar se takó spozná za potrebno.

§. 60.

Poslovnik rudarskega glavarstva mora o svojem delovanju vsako leto podajati poročilo rudarskemu glavarju, katero naj ta, priloživši mu po okrožnih uradnikih v zmislu §§. 44. do 47. tega ukaza podana poročila o njih delovanju, najdalje do 30. dné junija leta, ki pride prvo za letom, o katerem se poroča, predlaga poljedelskemu ministerstvu. Za spisavanje tega poročila veljajo v §. 47. tega ukaza postavljena načela.

§. 61.

S spredaj stoječimi določili se ne rušita §§. 42. in 43. podučila za rudarska glavarstva, po katerih naj rudarski glavar uradni okoliš rudarskega glavarstva ogleduje ali sam ali daje ogledovati po uradnikih rudarskega glavarstva, da mu bodo vselej dobro znane rudarske razmere posameznih okrajev. Pri takem služabnem potovanju je vselej, kolikor ne gré za druge stvari službe rudarskih oblastev, paziti na ista načela, kakor pri ogledih v to pred vsem določenega poslovnika rudarskega oblastva. O zapazbah pri tem je torej postopati enako; tudi posledke takih služabnih potovanj je zapisavati v obhodno knjigo, ki se hrani pri rudarskem glavarstvu, in rudarski glavar mora, kadar poljedelskemu ministerstvu predlaga v §. 60. omenjena poročila, enako poročati tudi o takih služabnih potovanjih.

III. Končno določilo.

§. 62.

Ta ukaz stopi takoj v moč na mesto „podučila za rudarska oblastva, z ukazom poljedelskega ministerstva z dné 27. maja 1892. l., št. 9095., izdanega o izvrševanju rudarske policije, oziraje se ob enem na razmére delavcev pri rudarstvu“, a rudarska oblastva naj, dokler se drugači zakonito ne vravná nadzor rudnikov, postopajo po naredbah tega zakona.

Ledebur s. r.

159.**Ukaz finančnega ministerstva
z dné 21. oktobra 1895. l.,**

o prepovedi, rabiti drugačne, kokor zakonito določene vrste soli.

Porazumno s kraljevim ogrskim finančnim ministerstvom se z ozirom na §. 437. reda o carini in državnem samotrštvu z ukazom finančnega ministerstva z dné 9. septembra 1879. l. (Drž. zak. št. 124.) razglašena prepoved, prodajati drugačne, kokor zakonito določene vrste soli, razširja na rabo drugih kokor v razglašanih tarifah za prodajanje soli obseženih vrst soli, ako se ta raba godi brez posebnega dovolila finančnega ministerstva.

Biliński s. r.

160.**Ukaz ministerstva za pravosodje
z dné 23. oktobra 1895. l.,**

o ustanovitvi okrajnega sodišča v Floridsdorfu na Dolenjem Avstrijskem.

Na podstavi §. 2. v zakonu z dné 11. junija 1868. l. (Drž. zak. št. 59.) se v okolišu okrožnega sodišča korneuburškega z uradnim sedežem v Floridsdorfu ustanavlja okrajno sodišče za občine:

I. Floridsdorf, Gross-Jedlersdorf, Jedlesee, Stammersdorf in Strebersdorf za mesto delegovanega okrajnega sodišča v Korneuburgu,

II. Donaufeld, Leopoldau, Kagrau, Stadlau, Breitenlee in Hirschstetten okrajnega sodišča Gross-Enzersdorf,

III. Aderklaa, Gerasdorf, Süssenbrunn in Deutsch-Wagram okrajnega sodišča Wolkersdorf.

S pričetkom uradovanja tega sodišča, kateri se določi in na znanje dá kasneje, se imenovane občine izločijo iz okolišev svojih dosedanjih okrajnih sodišč.

Gleispach s. r.